

Köszöntelek a Mozaik Egyesület Autizmusról *szülőknek című online edukációs programjában!* Ha még nem láttad, javaslok, hogy nézd meg az oktató program bevezető videóját, így képet kaphatsz arról, milyen céllal hoztuk azt létre, és hogyan tudod hatékonyan elsajátítani a benne foglalt ismereteket.

Ebben a videóban az **egyéni munkarendről** lesz szó. Ez egy olyan lehetőség, amely autista gyermekek esetében nagyon hasznos is lehet, de bizonyos helyzetekben akár káros hatással is lehet a fejlődésükre. Éppen ezért fontos, hogy tisztán lássuk: mit jelent pontosan az egyéni munkarend, mikor szolgálja valóban a gyermek érdekeit, és mikor érdemes óvatosnak lenni vele.

Az egyéni munkarendet korábban **magántanulói státusznak** nevezték. A lényege az, hogy a gyermek nem a szokásos módon, napi rendszerességgel jár be az iskolába, hanem egyéni beosztás szerint teljesíti a tankötelezettségét. Autista gyermekek esetében ez azért lehet különösen fontos, mert sokszor előfordul, hogy a köznevelési intézményben való jelenlét számukra szenzorosan, szociálisan vagy érzelmileg túl megterhelő.

Fontos tudni, hogy minden gyermek esetében meghatározott, mennyi hiányzás fér bele egy tanévbe. Ha ezt a keretet túllépi, akkor évet kell ismételnie, vagy osztályozó vizsgát kell tennie. Igazolatlan hiányzás esetén pedig akár hatósági következményekkel is számolni kell. Az egyéni munkarend ilyen helyzetekben egyfajta **védőmegoldás** lehet: segít abban, hogy a gyermek jogszerűen, mégis a saját terhelhetőségéhez igazodva vehessen részt az oktatásban.

Akkor igazán hasznos az egyéni munkarend, ha a gyermek azért nem tud annyit bent lenni az intézményben, amennyit egyébként elvárnának tőle, mert az autizmusából fakadó nehézségek ezt nem teszik lehetővé. Ilyen lehet például a szenzoros túlterhelődés, a szociális helyzetek okozta fokozott szorongás, vagy egyszerűen az, hogy a gyermek idegrendszere nem bírja az egész napos intézményi jelenlétet. Ilyenkor az egyéni munkarend lehetőséget ad arra, hogy a gyermek csak annyi időt töltsön bent, amennyit valóban elbír, és ezt az időt akár fokozatosan, lépésről lépésre lehessen növelni.

Ugyanakkor fontos beszélni arról is, mikor **nem jó megoldás** az egyéni munkarend. Problémás lehet például akkor, ha az intézmény azért javasolja, mert nem tudja biztosítani azokat a támogatásokat, amelyekre a gyermeknek szüksége lenne. Ilyenkor érdemes megállni egy pillanatra, és végiggondolni: vajon valóban a gyermek érdekeit szolgálja-e ez a döntés, vagy inkább az intézmény működését könnyíti meg.

A szülőknek ilyenkor azt is mérlegelniük kell, hogy mit tudnak hozzátenni a gyermek fejlődéséhez az egyéni munkarend mellett, és mi az, ami hosszú távon inkább elszigetelődést vagy lemaradást eredményezhet.

Sok tévhit él az egyéni munkarenddel kapcsolatban, ezért fontos tisztázni azt is, hogy **ki kezdeményezi** ezt a folyamatot. Az egyéni munkarendet mindig a **szülő kérelmezi**, és a **Oktatási Hivatal** hagyja jóvá. Kivétel, ha a diák nagykorú, ilyenkor ő kezdeményezi az egyéni munkarend kérelmezését.

Autista gyermekek esetében azonban kiemelten fontos szerepe van a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának. Ha a szakértői véleményben az szerepel, hogy a gyermek a tankötelezettségét egyéni munkarendben teljesíti, akkor ezt az Oktatási Hivatal jellemzően elfogadja, és nem bírálja felül.

Az igénylésnek van egy általános határideje, ez június 15-e, de nagyon fontos tudni, hogy ez **nem jogvesztő határidő**. Ha év közben olyan körülmény merül fel, ami indokolja az egyéni munkarendet, akkor később is benyújtható a kérelem. A kérelmet ügyfélszolgálatunkon keresztül vagy postai úton lehet beadni, egy hivatalos formanyomtatványon, és mellékelni kell hozzá a szakértői bizottság véleményét.

De mit is jelent pontosan az egyéni munkarend a gyakorlatban? Az egyik legfontosabb dolog, hogy a gyermeknek nem kell minden tanórán részt vennie, viszont **legalább heti 10 órában** oktatásban kell részesülnie. Ez a 10 óra nem felső határ, hanem minimum. Ebbe beleszámít minden fejlesztés, habilitáció és rehabilitáció is. A gyermek járhat ennél többet is iskolába, de kevesebbet nem.

Ez a rendszer lehetőséget ad arra, hogy a gyermek fokozatosan szokjon hozzá az intézményi jelenlétnek. Előfordulhat például, hogy kezdetben csak napi két órát jár be, majd amikor ezt már jól bírja, egy-egy kedvelt órával növelik a bent töltött időt. Így a fejlődés a gyermek saját tempójában történhet, nem kényszerből, hanem támogatással.

Fontos hangsúlyozni azt is, hogy az egyéni munkarendben tanuló gyermeknek **tanulói jogviszonya van**, és vizsgáznia kell. Nem kap hagyományos értelemben vett osztályzatokat, hanem osztályozó vizsgákat tesz, amelyekre fel kell készülnie, és amelyeken meg is kell jelennie. Az intézmények nagyon különböző módon segítik ezeket a vizsgákra való felkészülést, és bár a szülők sokszor negatív tapasztalatokról számolnak be, számos jó gyakorlatot is látunk, ahol az iskolák valóban a gyermek érdekeit szem előtt tartva működnek együtt a családokkal.

Összefoglalva tehát: az egyéni munkarend egy olyan jogintézmény, amely autista gyermekek esetében sokszor fontos és hasznos eszköz lehet. Legtöbbször a szülő döntése alapján indul, az Oktatási Hivatal engedélyezi, és a pedagógiai szakszolgálat szakértői véleménye meghatározó szerepet játszik benne. A gyermek legalább heti 10 órában részesül oktatásban, tanulói jogviszonya megmarad, és vizsgakötelezettsége van. Az egyéni munkarend kérelmezésére a család nem kötelezhető, és akkor működik jól, ha valóban a gyermek fejlődését és jóllétét szolgálja.

Ezzel az *Autizmus – jogok és lehetőségek* című modul negyedik videójának végére értünk. Javaslom, hogy töltsd ki a videóhoz kapcsolódó, tíz kérdésből álló ellenőrző tesztet, mert ez segít rögzíteni a hallottakat. Találkozunk a következő videóban!

mozaik Autizmus szabadegyetem

A projekt az Európai Unió "Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek" (CERV) programjának támogatásával valósul meg. Az Európai Bizottság támogatása nem jelenti a projektben megvalósított tevékenységek tartalmának jóváhagyását, amely kizárólag az azt megvalósítók álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

Készítette: MOZAIK Közhasznú Egyesület az Autizmussal Élő Emberekért.

2025.

www.autimozaik.hu